

Висновки. Отже, у Вінницькій області накопичено значні проблеми, що обумовлюють демографічну кризу, і негативно впливають на формування системи зайнятості. Демографічна криза в регіоні має певні особливості: тривають процеси старіння населення; граничними є коефіцієнти народжуваності, що не забезпечує навіть простого відтворення трудового потенціалу; на Вінниччині внаслідок низької тривалості трудового життя обмеженими є можливості реалізації трудового потенціалу; міграційне скорочення населення є стійким, призводить до вибуття продуктивної частини населення.

Позитивні зрушення, що останніми роками намітились у показниках відтворення трудового потенціалу Вінницької області, не досягли тих значень, які давали б підставу впевнено стверджувати про істотні успіхи демографічної регіональної політики.

Найбільш виразним проявом розгортання кризових явищ у відтворенні й розвитку трудового потенціалу є надзвичайно низькі показники здоров'я і життєздатності населення, які безпосередньо пов'язані із зростанням чисельності тих, хто захворів, прискоренням травматизму працюючих.

Вінниччина характеризується високим рівнем інтелектуального потенціалу, однак є обмеженими можливості ефективного використання професійних знань. Спостерігається низька відповідність трудового потенціалу міжнародним вимогам, що ускладнюється відсутністю умов для оновлення знань.

Список використаної літератури

1. Грішнова О. А. Людський розвиток: [Навч. посіб] / Грішнова О.А. - К.: КНЕУ, 2006. - 308 с.
2. Любіна Д.М., Кафлевська С.Г. Пріоритети в житті сучасної молоді / Любіна Д.М., Кафлевська С.Г. // Збірник наукових праць ВДАУ, - вип. 37 – Вінниця: РВВ ВДАУ, 2007 р. – С.3-7.
3. Концепція демографічного розвитку на 2005-2015 роки. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2004 р. N 724-р [Електронний ресурс]: Режим доступу - <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=724-2004-%F0>.
4. Статистичний щорічник Вінниччини 2008 [за ред.. Ігнатова І.]. – Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця, 2009 р. – 632 с.
5. Експрес-випуск Держкомстату. Головне управління статистики у Вінницькій області від 17.02.2010р. №11/37-214 - Вінниця, 2009 р. – 2 с.

УДК636.32/38:636.084

РОЛЬ КОРМОВ В ПРОИЗВОДСТВЕ ОВЦЕВОДЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ

Г.А.Гуварчиева, аспирант

ЮФ НУБ и П Украины «Крымский агротехнологический университет»

In article dynamics of the cost price of forages and their structure in a diet of sheep is specified. Recommendations about equation of diets and to depreciation of forages are made.

В статье указана динамика себестоимости кормов и их структура в рационе овец. Даются рекомендации по сбалансированности рационов и снижению стоимости кормов.

Введение. В системе факторов, влияющих на конкурентоспособность производства овцеводческой продукции, ведущее место занимают корма. Их удельный вес в структуре себестоимости произведенной продукции овцеводства наибольший.

Поскольку себестоимость принадлежит к базовым экономическим категориям, она порождает большой интерес у многих ученых-экономистов [2].

Постановка задачи. При формировании себестоимости овцеводческой продукции стоимость кормов в сравнении с другими составляющими доминирует, тем самым, вызывает особое внимание при исследовании вопросов повышения эффективности производства продукции отрасли.

Результаты. Экономические показатели развития овцеводства в значительной мере сдерживает высокая себестоимость произведенной продукции. В 2009 году себестоимость баранины, по данным таблицы 1, увеличилась на 57,5% в сравнении с 2005 годом.

Уменьшилась себестоимость производства шерсти за 2005-2009 годы на 48,8% и составила в 2009 году 855,0 грн. за центнер.

Себестоимость овцеводческой продукции за исследуемые годы остается достаточно высокой, обуславливая низкие показатели экономического развития отрасли.

Таблица 1.

Себестоимость производства овцеводческой продукции в сельхозпредприятиях АР Крым *

Показатели	2005г.	2006г.	2007г.	2008г.	2009 г.	В % 2009 г. к 2005 г.
Себестоимость производства баранины, грн. за 1 ц. шерсти, грн. за 1 ц.	804,4	1009,3	1057,6	1219,3	1266,65	157,5
	1689,0	1860,0	1355,0	1181,0	855,0	51,2
Удельный вес кормов в структуре себестоимости овцеводческой продукции, % ¹	45,6	47,6	42,6	41,7	49,4	108,3

*Тваринництво Автономної Республіки Крим: статистичний довідник/ за ред. О.В.Нагнібеда. - Симферополь, 2010 - С.16

Удельный вес кормов в структуре себестоимости овцеводческой продукции за период 2005-2009 годы увеличился от 45,6% до 49,4%. Стоимость кормов в общих производственных затратах овцеводческой продукции в сельскохозяйственных предприятиях имеет тенденцию к увеличению за счет роста цен на отдельные кормовые ресурсы.

Рассмотрим себестоимость производства одной тонны натуральных кормов в динамике лет.

Таблица 2.

**Динамика себестоимости производства 1 т натуральных кормов
в сельскохозяйственных предприятиях, грн.**

Корма	2005 г.	2006г.	2007 г.	2008 г.	в % 2008г. к 2005г.
Кормовые корнеплоды	109,1	114,6	139,7	168,4	153,9
Силос	57,9	69,3	92,2	114,6	197,2
Сено многолетних трав	102,2	117,5	148,1	179,2	175,3
Сено однолетних трав	149,5	171,4	214,2	259,2	173,4
Сенаж	57,3	71,8	91,6	114,5	199,8
Скошенная зеленая масса: силосных культур	40,4	43,2	56,2	68,8	170,3
многолетних трав	21,7	23,2	30,6	36,7	169,1
однолетних трав	36,2	39,8	52,5	65,6	181,2
Зеленая масса на выпас: многолетних трав	13,4	15,4	23,01	27,6	в 2 р.
однолетних трав	18,0	19,8	23,8	28,6	159,8

Себестоимость производства всех видов кормов, за годы (2005-2008гг.), представленные в таблице 2, увеличивается. Самые дорогие корма - кормовые корнеплоды. Их стоимость в дальнейшем имеет тенденцию к увеличению за счет роста цен на топливо – смазочные материалы, удобрения, сельскохозяйственную технику. Дешевыми кормами являются зеленая масса многолетних и однолетних трав.

В структуре себестоимости овцеводческой продукции доля стоимости кормов увеличилась также за счет неудовлетворительной структуры их заготовки. Несбалансированные корма в рационе овец используются нерационально, что является причиной значительной потери их питательной ценности, вызывая повышение стоимости продукции овцеводства.

Таблица 3.

**Структура использованных кормов на производство овцеводческой продукции
в сельскохозяйственных предприятиях АР Крым ***

Корма	2005г.	2006г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	В % 2009 г. к 2005 г.
Корма всех видов	100	100	100	100	100	
в том числе концентрированные	25	29	40	50	31	124
грубые	45	48	51	42	53	118
сочные	20	13	0,5	-	7	35
другие	10	10	8,5	8	9	90

*Средние данные годовых отчетов сельхозпредприятий АР Крым, ф. №50 – с.г.

За анализируемый период (2005-2009гг.) в структуре использованных кормов доля концентрированных увеличилась от 25 до 31% (в 1,2 раза), доля сочных кормов уменьшилась от 45% до 7% (в 2,9 раза). При этом в структуре кормового рациона овец сочные корма должны занимать около 30%, в том числе силос 25%. Однако использование дешевых кормов (сочных, зеленых) собственного производства в структуре кормов уменьшилось, использование дорогих кормов (концентрированных) увеличилось. К тому же в рационах овец мало качественного сена, многие сельскохозяйственные предприятия не имеют корнеплодов. Ежегодно около трети сена, сенажа, силоса относится к третьему классу и внеклассным. Эти корма являются лишь балластом и повышают стоимость производства овцеводческой продукции.

В настоящее время при заготовке кормов практически не используются прогрессивные технологии, консерванты, ослаблен контроль, в том числе из-за сокращения соответствующих кадров, качество заготавливаемого сена, сенажа и силоса является низким. Известно, что незначительное ухудшение качества кормов снижает их эффективность. В результате возникает необходимость компенсировать потери за счет повышенного расхода концентратов в рационах животных. При этой структуре и качестве кормов, которые имеются в настоящий момент, рассчитывать на низкую себестоимость овцеводческой продукции и высокую продуктивность животных не приходится.

В целях снижения себестоимости овцеводческой продукции необходимо добиться сокращения стоимости кормов посредством использования ресурсосберегающей системы инноваций, а также максимального использования овцами пастбищных кормов. Они соответствуют биологическим свойствам овец и должны обеспечить наивысшую рентабельность овцеводства.

Имеющиеся естественные пастбища в Крыму отличаются низкой продуктивностью, хотя обладают неплохими кормовыми достоинствами. Урожайность таких угодий даже при достаточном количестве осадков не превышает 15-20 ц/га. Согласно Проекту развития аграрного сектора АПК на период до 2020 года одним из стратегических направлений развития овцеводства должно стать улучшение природных и создание высокопродуктивных культурных пастбищ [3]. В современных условиях хозяйствования улучшение естественных угодий, как важнейшего источника увеличения производства и повышения качества дешевых кормов, возможно наименее затратным и быстро окупаемым поверхностным способом.

Создание системы многолетних культурных пастбищ и загонное их использование позволит длительное время использовать полноценный и дешевый корм, снизить затраты на обслуживание животных и уход за ними.

Выводы. Кормление овец кормами низкого качества при несбалансированности рационов, непрерывное повышение их стоимости на которые приходится около половины себестоимости продукции овцеводства, за счет роста цен на ресурсы необходимые для производства, только увеличивают стоимость продукции отрасли. С целью сокращения себестоимости овцеводческой продукции следует в кормовых рационах увеличить долю сочных и зеленых кормов. Улучшить источники зеленых кормов - естественные кормовые угодья, создать многолетние культурные пастбища.

Для повышения экономических показателей развития овцеводства применительно к региону необходимо детально изучить вопрос формирования себестоимости кормов и наметить меры по ее сокращению.

Использование в сельскохозяйственных предприятиях сбалансированных кормовых рационов, позволит сократить затраты на единицу продукции и повысить экономические показатели развития овцеводческой отрасли.

Список использованной литературы

1. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / [Воскобійник Ю.П., Шпикуляк О.Г., Тіней А.В. та ін.]; за ред. Ю.В. Воскобійника, О.Г.Шпикуляка.-К.:ННЦ ІАЕ, 2010.-343с.
2. Охріменко І.В. Витрати та собівартість сільськогосподарської продукції в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств/Охріменко І.В.– К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 360 с. - (монографія)
3. Стратегія розвитку аграрного сектору АПК та соціальної сфери села на період до 2020 року. За ред. Ю.Ф.Мельника, Ю.Я.Лузана, М.В.Зубця, В.П.Ситника, П.Т.Саблука, В.Я.Месель-Веселяка.- К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН, 2009.- 130с.

УДК: 338.43:620.952(477.44)

ВИРОБНИЦТВО БІОЕТАНОЛУ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

*В.Ю. Фабіянська, аспірант
ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН*

The state and perspectives of biofuel production in Ukraine and Vinnytsia region are considered in the article. The potential of the development of raw material base for bioethanol production in Vinnytychynna is analyzed.

В статье рассмотрены состояние и перспективы производства биотоплива в Украине. Проанализированы возможности развития сырьевой базы для изготовления биоэтанола в Винницкой области.

Вступ. Глобальні світові проблеми, з якими зіштовхнулося людство в кінці 20 століття, пов'язані зі збільшенням використання паливно-енергетичних ресурсів внаслідок інтенсифікації промисловості та сільського господарства, і як наслідок цього – збільшення концентрації вуглекислого газу та глобальне потепління (так званий парниковий ефект) а також нестача викопних енергоресурсів, яких, за оцінками науковців, вистачить лише на найближчі 40 років, змусили провідні країни світу шукати альтернативні джерела енергії, вагому частину яких займають відновлювані.

Постановка задачі. Г.М.Калетнік ще три роки тому на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток виробництва та споживання біологічних палив в Україні», яка відбулася 24 квітня 2007 року в м. Київ, висловив наступні слова з приводу актуальності проблеми виробництва та споживання біопалив в нашій державі: «Агітувати щодо доцільності розвитку виробництва та споживання біопалив уже не актуально, оскільки те, що робиться в світі, є найкращим прикладом для наслідування» [2; 11 - 16].

Проблеми розвитку біотехнологій досить широко висвітлюються як у працях вітчизняних науковців, так закордонних вчених. Значного розвитку питання виробництва біопалив в Україні та в світі отримали завдяки працям таких вчених: В.І.Гавриш, В.О.Дубровіна, Г.М.Калетника, Н.В.Кудрицької, А.Н.Магомедова, М.Д.Мельничука, В.Г.Мироненка, В.Г.Мормітка, В.Г.Семенова, В.Таран, Г.С.Чибіскової.

Метою статті є дослідження стану виробництва біопалив в Україні, та зокрема у Вінницькій області, а саме: зародження виробництва біоетанолу в нашій країні, розвиток біотехнологій, існуючий стан, та проблеми, пов'язані з розвитком цього національно важливого продукту, який має більш як десятирічну історію виробництва на українських спиртових заводах.

Незважаючи на те, що в часи зародження біопаливної галузі в розвинутих країнах світу собівартість біопалив була набагато вищою за собівартість традиційного нафтового палива, проте уряди цих країн продовжували активно впроваджувати біотехнології в життя.

Головними напрямками стимулювання виробництва та споживання біопалива у світі є:

- запровадження обов'язкового вмісту частки біопалива у нафтопродуктах;
- створення економічних стимулів, які сприяють розвитку виробництва біопалива.

Найголовнішою причиною стимулювання розвитку біопаливної галузі за кордоном є, в першу чергу екологічна. Серед інших причин стрімкого зростання виробництва та споживання біопалив у світі є наступні:

1. Прагнення зменшити екологічне навантаження на навколишнє середовище;
2. Енергетична залежність від країн-постачальників викопних енергоресурсів;
3. Зменшення запасів мінерального палива у надрах землі і пов'язане з цим зростання цін на нього на світовому ринку.

Одними із найбільш перспективних у світовому масштабі відновлюваних видів палив є рідкі, найпоширенішими з яких є біоетанол та біодизель.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» № 1391-VI від 29.05.2009 року [4] дає наступне визначення біоетанолу: «біоетанол – спирт етиловий зневоднений, виготовлений з біомаси або із спирту етилового-сирцю для використання як біопаливо».

Визначення, дане біоетанолу, наголошує на тому, що біоетанол – це спирт, який абсолютизований по відношенню до вмісту води (згідно зі ДСТУ 2572, ГОСТ 14870 об'ємна частка води, допускається не більше 0,2 %), виготовлений з біомаси, яка, як відомо, продукується переважно сільським господарством. Тому розвиток біопаливної галузі в Україні дасть поштовх розвитку сільського господарства, особливо цукробурякової галузі, яка є основним постачальником найдешевшої сировини для виробництва біоетанолу – меляси (побічний продукт бурякоцукрового виробництва).

Результати. Вінницьку область здавна називають «цукровим Донбасом», і це не даремно, адже ґрунтово-кліматичні умови Вінничини є найсприятливішими для вирощування цукрових буряків.

Проте в області на сьогоднішній день функціонує лише 11 цукрових заводів. За сезон 2009 року ними було вироблено:

- цукру – 205,5 тис. т;
- меляси – 65,1 тис. т.